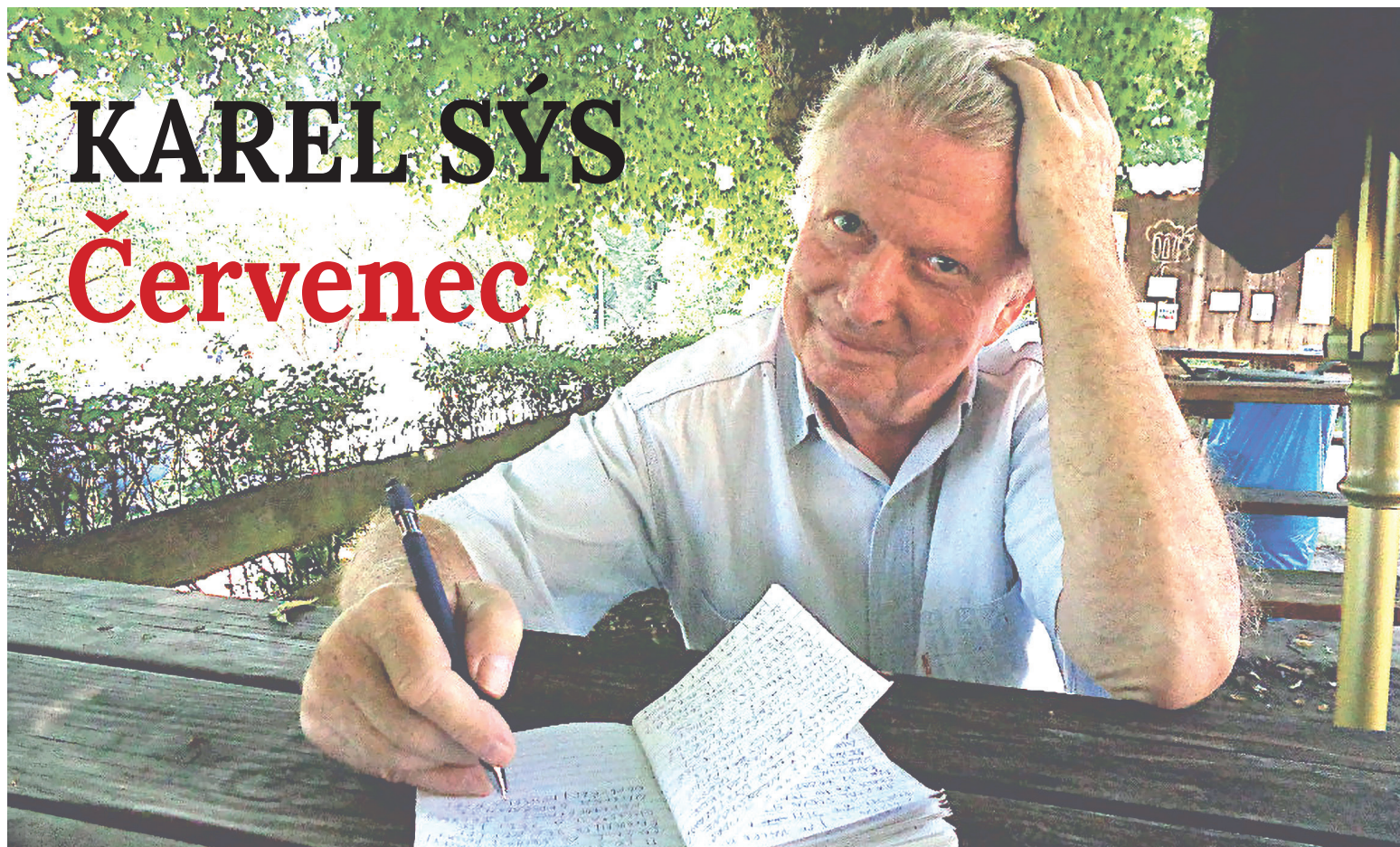

KAREL SÝS Červenec

Ty malý ptáčku vyklubaný na světlo
který se tluče v kleci světa
Rosteš
a klec se zmenšuje
Mříže ti letí vstříc
železné a zlaté
pocukrované potřené medem
a do očí ti vhání ventilátor
pyl kočičího zlata
a z nebe poprchává cukrín

Náměstí sálá
v pokladně fosforeskují mince
na stožárech srší Eliášův oheň
Sestry Berouskovy
podepřeny pouze pyjem reflektoru
jdou od školy ke spořitelně
ale deset metrů n a d zemí
jdou suchou nohou po hladině prázdná
Jejich maminka se spustí - kladku v zubech -
z věže
cestou pohrdavě hledí do oken zubní ordinace sbíhají se jí sliny
ale polkne teprve na zemi zatímco my máme hrdla vyschlá
strachem
Hle tvé tři první ženy a hned nedosažitelné

Moře
babička nikdy neviděla moře
a přece mi jednoho dne řekla: Robinsone
a škrtila zápalkou
Ani maminka nikdy neviděla moře
a přece se jí lísal k nohám
když mi při horečce četla Ostrov pokladů
Tatínek nikdy nebyl u moře
a přece když se hádal s maminkou
rozlilo se v bytě moře hořkosti
V Kostelci nad Orlicí vlastně nikdo byl u moře
ale ono bouřilo se za tetiným plotem
kůlna pana Dostála se zmítala
ale nakonec se podřídila pětiletým prstům svírajícím kormidelní
kolo
převrácené nohy suchozemské židle

Sen o moři byl přesnější než oceán
jako je přání čistší nežli čin

ČERVENEC byl osudovým měsícem zasloužilého umělce Kala Sýse. V Kostelci nad Orlicí se 26. července 1946 narodil a 29. července 2024 v Praze zemřel. Snímek Evy Frantinové básníka zachytil pod rozhlednou Hláška na Kypuši nedaleko Lanškrouna.

Eva Frantinová **na zpovědním klekátku** u Václava France

Posílám ti báseň, křehkou vlaštovku

Ohlédnutí Evy Frantinové na přátelství s básníkem Karlem Sýsem. Knihu pod názvem *Na přeskáčku* - Vzpomínky z let 1975 až 2024 vydalo nakladatelství KMEN.

Milan Blahynka v doslovu píše: „Je to kniha o Karlovi i o Evě. Oba s muzickými kořeny ve svém rodokmenu. Oba s láskou ke svým předkům. Ku svému rodu, rodičům a co nejširší rodině. Oběma v jejich širší rodině raboval vražedný holokaust. Do paměti obou uložen jako pevný základ. Oba s přímo sloní pamětí. Oba s postřehem, rozhledem a smyslem pro výmluvný detail...“ Knihu ilustroval Vojtěch Kolařík.

● **Evo, kdy jste se poprvé s Karlem potkali?**

Poprvé jsme se potkali na podzim roku 1975 ve čtvrtém patře tehdejší Tvorby. Bylo mi devatenáct a poslala jsem do redakce básničky. Karel mi odepsal: „Nechcete se stavit?“ Přišla jsem – se sešity svých básní. A s houslemi.

Do té doby jsem nikdy neviděla živého básníka. Nevím proč, ale představovala jsem si ho jako usedlého profesora, pána v letech. Jako dnes vidím tvář, která ve dveřích (Karel čekal na chodbě, abych trefila od výtahu) tak zvláště zářila.

A slyším trochu poplašený hlas, který jsem do té doby nikdy nikde neslyšela. Oba jsme v tu chvíli cítili: zem se pohnula!

● **Tvoje kniha vzpomínek mapuje útržkovité momenty ze společného života, doslova „na přeskáčku.“ Proč jsi zvolila tento postup a ne třeba chronologické vzpomínky?**

Nikdy jsem si nepsala deník. Lepší než řadit vzpomínky za sebe, je nechat se jimi přepadat na přeskáčku.

● **Dovolím si ocitovat z knihy: „Literaturou musíš žít, ve dne v noci, neusnu bez notýsku vedle sebe.“ Žil Karel literaturou ve dne v noci?**

Určitě! Snil ale i ve dne. Ostatně napsal: „Snít se musí, aby se splnilo aspoň něco.“ A ve své poslední básni Zaručeně neodvolatelně předposlední jízda se hodně obrací k notýsku, i když je „mělký a má jen pár čísel“, je jeho hlubina bezpečnosti.

● **V knize jsem si potvrdil jeden postřeh. Působil na mě dětsky, skoro byl řekl naivně, bezbranně. Ty píšeš: Karel byl vždycky dítětem. Jak to tedy bylo?**

Bylo to dítě. A geniální. Dítě, kterému ve druhé třídě tři děti zavazovaly tkaničky, dítě, které se rozplakalo nad operní árií, kterou jsem mu hrála na klavír, dítě, které nepřestávalo žasnout. Žasla jsem s ním – ostatně žasnouti, to byl náš omlazující prostředek. Nikdy jsme nezestárli.

● **Vracel se k básníkům, třeba Nezvalo-**

vi a dalším. Kdo patřil k jeho oblíbeným často citovaným?

Jako prvního živého básníka uviděl Vladimíra Holana. Tomu se strašně líbila Ale-na Vzdálená – prý neexistovala, poučil mne Karel, ale „vodil jsem si ji na hřbitov“ – a zavedl ji do své první knížky Newton za neúrody jablek...

Z Holana necitoval, neměl na to paměť, nepamatoval si čísla, jména, byl dyskalikul, nepamatoval si ani své básně. Často jsme si ale četli Setkání ve zdvihi a báseň Domy...

K jeho „erbovním“ básníkům patřil také Halas, Biebl, Hrubín (jeho dopis s pozváním do Prahy dlouho nosil v kapse), Nezval.

Nad Nezvalovou básní Až budeš staříčka – četli jsme si ji nedlouho poté, co Karlovi zemřela v Písku maminka – jsme plakali. A vzpomínal, jak si jako mladíček koupil v antikvariátu Edisona, na Skleněný havelok už neměl. A další den mu ho koupil jako dárek kamarád Petr Skarlant...

● **Vzpomínám si, jak někdy v polovině 90. let byl na akci na Bítově, kterou organizoval Jiří Kuběna. Mělo jít o setkání básníků všech proudů. Při projevu Karla se začal obnažovat Martin Magor Jirous. Nevzpomínáš si, jak Karel na setkání vzpomínal?**

Myslím, že vzpomínal jen jednou. Vzpomínal, že ho tam chtěli fyzicky napadnout...

● **Uměl svoje básně, aspoň některé, zpaměti?**

Jak už jsem psala – ani jednu! „Tohle jsem já napsal?“ – divil se často. Za svoji nejlepší báseň považoval báseň Uterý. „Na tu jsem hrdej“, řekl mi. Ale ani tu neuměl zpaměti.

● **Nebyl pouze básníkem, psal i literaturu faktu (o Heydrichovi) nebo řadu fejetonů a kratších próz (Kosmas). Čeho on si nejvíc cenil ve své tvorbě?**

Myslím si, že poezie. Často jsme šli Trojanovou ulicí, kde si „obnovoval“ pocit držet v rukou první dva výtisky své první knížky Newton za neúrody jablek. Ten pocit znám. A nikdy se už nevrátí.

● **Kostelec nad Orlicí byl alfou a omegou Karlova života. Tvoje vzpomínka na Kostelec?**

Kostelec v sobě nenesím jako vzpomínku, on ve mně žije.

Pokračování na další straně

Je to čtvrt století, co jsem do něj poprvé přišla, ale stále stojím v kuchyni domu v Komenského ulici 465, v kuchyni, do které nás pustila majitelka bytu, bytu, do jehož oken jsme se dívali z protější restaurace Secesse. Stále slyším Karlův pohnutý hlas: „Tady, u těch kamen, jsem se naučil chodit... tady jsem padal po schodech“...

Kostelec je ale také Seykorův park, kde Karel začal psát svou prózu Kapsa, park, kde kdysi rostl růžový keř, park kde přes kořeny utíkali domů... spolu s tatínkem, kterého „vyplašil pavouček záchvatu“, park, kde z malého kopečku v zimě Karel sáňkoval.

Kostelec je studánka – tady nás napadaly nejkrásnější nápady a my je zapisovali, studánka, ke které vede Stezka básníků – tak jsme pojmenovali pěšinu podél Orlice. Kostelec je i naše zeď nárků – docela obyčejná zeď pod kostelem, na

kterou jsme kladli rozpálená čela. A ještě Rybářská ulice – do jedné zahrady jsme nahlíželi škvírou zavřených dveří: „Tady to všechno začalo“, vzpomínal dojatě na dětství Karel. A ukázal mi plot, přes který ho kluci hodili, když šli na švestky, a kde ho při útěku nechali na pospas hlídači panu Tomšovi, a jeho hůl se blížila a blížila...

Kostelec je... Určitě pochopíš, proč do něj už dva roky nemůžu.

● Z vyprávění vyplývá, že miloval svoji babičku. Čím pro Karla byla?

Babička mu byla vším. „Byl jsem náhradou za dědečka, kterého v Terezíně hodil Rojko do ohně...“, vysvětloval mi Karel tu ohromnou lásku a péči ženy, jediné, která se ho nebála vzít po narození do rukou – vážil 2,30...

„Ta ho vychovala“, řekla mi jednou Karlova maminka.

Babička dávala každý den vnoučka „do okna“... zatímco vařila, musel hlásit, kdo a kam jde, co nese...

A byla herečka. „Prorok mi říká, že je v troubě husa pečená“, recitovala.

A přidávala i kuplety...

Udělala z vnoučka básníka.

● Nedovedu si představit, že by Karel žil někde jinde než v Čechách. Cestoval rád? Nebo se raději vracel?

Po babičce zdědil spíš nechuť k cestování. Když jsme měli v roce 2003 letět na Kubu, řekl si u lékaře o prášky – letadel se bál, vždyť jedno viděl hořet...

A jednou jsme se bavili o emigraci: „Dříve jsem si myslel, že bych to možná i dokázal, ale dnes vím, že bych to nedokázal...“

Věděl, že dálky si můžeme vysnit a že je to možná hezčí než skutečná cesta, že je

Pokračování na další straně

vše na dosah a kostelecký splav může být i Jordán, který jsme si v Izraeli v roce 2004 spletli s Orlicí.

● Písek mu už tolik k srdci nepřiřostl?

Žil v něm od šesti let. V pražské Nádražní ulici, kde na cestě z Kostelce rodina přespala, nemohli dítě odtrhnout od matrace – tak se držel Kostelce...

První den v Písku – tatínek mu v zásuvce stolu nechal navijáček, a Karel uviděl na dvoře kluka paní domáci.

„Byl stejně zrzavej jako já, spojenec... chodili jsme tatínkům ke Hvězdě pro pivo, já cestou upíjel a snil.“

Karel tu chodil na gymnázium. Nedávno mi jedna jeho spolužačka svěřila, „že z něj profesori byli nadšení“ – jeho profesorem byl také malíř František Doubek, Karel říkal „můj Izambard“.

František Doubek ilustroval Karlovu knihu Písecká domovní znamení.

Písek Karlovi vrátil knížku Má abeceda s tím, „že je to pro děti“.

Knihy pak vyšla v Praze.

Písek byl pro Karla nesmírně důležitý, Kostelec klíčový...

● Zaujalo mě, že měl rád cukrářskou špičku (zákusek). Já to mám podobně. Co bylo jeho oblíbené jídlo? Byl vybíravý, nebo snědl všechno?

Říkal: „Mám tři okruhy zájmu – poezii, sci-fi a vaření“.

Po Praze jsme hledali lidové jídelny – pokud ještě existovaly v tomto století. Snědl všechno, ale vzpomínal na babiččinu svíčkovou a těsto buchty, kterým prosvítaly švestky, tak bylo tenoučké. Vzpomínal také, jak se maminka s babičkou před dítětem praly a vyčítaly jedna druhé nepovedený knedlík!

Na špičky, punčáky, větrníky jsme jezdili do Českého Brodu. Tam je vyhlášená cukrárna. Nebo z Kostelce do Brandýsa nad Orlicí – tady nás zase čekala cukrárna Na výsluní...

Rád vařil a experimentoval. Vždyť také napsal hodně kuchařek a já – na jeho popud – jednu i sama. Na křest této knihy přišel v kuchařské zástěře a s vařečkou...

● Kolik po sobě zanechal notýsků, kam si zapisoval nápady?

Bylo jich za ta léta nepočítaně. Psali jsme do nich slovíčka, ty jsem „vymyslela“ já a pravidelně mu je kupovala. Já jich mám doma devět naskenovaných, originály má Ludvík Hes. Ten poslední končí datem 3. července 2024.

● Z té jeho generace už mnoho básníků nežije, snad jenom Jiří Žáček. Koho měl rád, s kým se často stýkal?

Smutná otázka. Jiří Žáček byl a je jeho dlouholetý kamarád. Často se také stýkal s Petrem Skarlantem, Michalem Černíkem, Josefem Šimonem...

● Jak moc si vážil ocenění od prezidenta Zemana? Vadily mu nářázky některých jeho oponentů? Jak je snášel?

Vážil si ho. Moc. Ještě dlouho jsem mu po udělení vyznamenání hrála na klavír fanfáry z Libuše, Karel se do té chvíle znovu a znovu vžíval...

Nářázky – spíše se jim smál: „Jsme přece v Čechách...“

● Poslední Karlův notýsek končí datem 3.7.2024. Myslím si, že moc lidí nevědělo o Karlově zdravotním stavu. Do poslední chvíle pracoval, redigoval LUK. Věřil, že zubatě unikne?

Ještě někdy v půli července 2024 mi volal nadšeným hlasem: „To víš, že se uvidíme!“ Nad dubnovým ortelem z nemocnice, který mi předal, mávl rukou: „Já to nečtu... musím se s tím vypořádat, musím se uzdravit, vždyť se to léčí...“ Nevím, zda tomu mohu věřit. Faktem je, že se ztratily klíče od mého bytu, které vždy nosil v aktovce spolu s čipem od domu, které měl vždy v zásuvce svého psacího stolu v práci. Chtěl se rozloučit touto záhadou? Věděl o všem už v dubnu? Jak mu bylo?

V posledních měsících četl Žalmy a jeho poslední sbírka končí verši: Umřít se vyplácí/jen když vás zase všechny uvidím...

Byl neuvěřitelně statečný!

● Karel se ti vrací ve snech. Co bys mu řekla, kdybyste se ještě jednou potkali?

My se setkáváme i ve dne, stále jsme spolu, nevěřím, že může nežít. Kdybychom se ještě jednou potkali – bylo by to beze slov, na to jsou slova malá.

● Je něco, co Karel v životě nestihl?

Nestihl se podívat na Island – tam by jel kvůli verneovce Cesta do středu země. Strašně rád „stíhal“ na cestách knihy! Co já vím, nestihl dopsat své paměti Potvora paměť, knihu Humor za protektorátu, plánovanou knihu o padesátých letech. Nestihl zredigovat svou poslední báseň (skoro 200 stran!) Zaručeně neodvolatelně předposlední jízda...

Co toho ale stihl!

● Čím vším ti Karel byl?

Byl mi i zázrakem. Nedávno jsem navštívila město Písek a šla v Karlových stopách, stopách, které najdeme v jeho mnohých knihách. Sáhla jsem si na kliku dveří domu v Tyršově ulici č. 40, kde Karel od šesti let bydlel, seděla jsem v restauraci Zlatá hvězda – sem chodil se stejně zrzavým kamarádem

Pavlem Kellnerem tatínkovi pro pivo...

A v ulici Fráni Šrámka jsem vstoupila do antikvariátu, kde můj pohled padl na hromadu knih. Hromada stála hned u vchodu – návrhu moje kniha Praha dvouvěžatá!

“To snad není možné”, skoro jsem vykřikla na paní prodavačku, která mi řekla: “Já to tam dala tak před půl hodinou...”

Věřím, že jsme se s Karlem propojili, věřím na zázrak.

● Jaké akce chystáš ke Karlovým nedožitým osmdesátinám?

Nejsou to žádné akce typu mega koncertů.

Chystá se ale vydání poslední Karlovy básnické sbírky s ilustracemi Vojty Kolaříka.

A jinak to jsou drobné, prosté věci...

Loni byla na radnici v Kostelci výstava, s kterou jsem pomáhala paní Šárce Slezákové – o životě a díle... Letos bude stát u kostelecké studánky plechový hrníček s vygravírovaným veršem. Tam pod Lipovou strání, kde je již přes rok umístěna deska s nápisem Odtud se díval na město básník...

V kostelecké restauraci Pivovar na náměstí je destička „nad naším místem“. Napsala jsem k básnickým osmdesátinám celkem do pěti novin i regionálních zpravodajů... Mou každodenní mini akcičkou je vylepování básně Krejčárek na sedadlo v pražské tramvaji číslo deset. Druhý den tam lísteček není – někdo ho ničí, nebo se mu báseň tak líbí, že ji chce mít doma? Věřím tomu druhému.

● Myslím si, že kolem nás žije řada lidí, kteří se snaží psát básničky. Opravdových autorů poezie je poskrovnu. Karel byl možná jedním z posledních mohykánů, kteří si zaslouží titul básník. Čím pro tebe Karel byl? A co se ti při vzpomínce vybaví z jeho tvorby?

Jednou jsme seděli v nádražní restauraci ve Vamberku a bavili se tam s Kubáncem. „Já jsem křesťan, co jsi ty?“ ptal se Kubánek. „Jsem člověk“, odpověděl mu Karel. Byl to krásný den. Karel byl a je velký člověk i básník. Tuhle jsem zase jela desítkou. A přehrávala se mi v hlavě jedna z jeho básní, kterou psal pro mne. Báseň končí veršem – posílám ti báseň, křehkou vlaštovku.

Vystoupila jsem z desítky – a co nevidím na chodníku – bílou, pečlivě složenou papírovou vlaštovku!

Za rozhovor poděkoval:
VÁCLAV FRANC

Na fotografiích je Eva Frantinová při vzpomínkovém večeru na Karla Sýse brzy po jeho skonu v roce 2024 a Karel Sýs v redakci v roce 2014.

Oba snímky: **Ivo HAVLÍK**

Čtení na léto

PABLO NERUDA

Láska v takových dávkách se neslučuje s podvýživou

Byla to jedna z těch štiplavých zim v Santiagu de Chile. Koloniální dědictví po Španělsku zanechalo mé zemi nepohodlí a pohrdlivost k přírodní drsnosti. (Za padesát let od okamžiku, o němž vyprávím, mi řekl Ilja Erenburg, že mu nikdy nebyla taková zima jako v Chile. A to pocházel z Moskvy a přijel z jejích zasněžených ulic.) Mráz pomaloval okenní tabulky, stromy na ulici se chvěly zimou, koně ve starých kočárech byli zcela schováni v oblacích páry, která jim vycházela z boků. Byla to ta nejhorší chvíle stvořená k životu v domě mezi tajemnými dotěrnostmi ze záhrobí.

Majitel domu, coiffeur pour dames a okultista, mi upřímně vysvětlil, dívaje se mi do očí svýma očima šilence:

„Moje žena Charito zemřela před čtyřmi měsíci. Tohle je pro mrtvé nejtěžší doba. Vracejí se na místa, kde žili. My je nevidíme, ale oni si neuvědomují, že je nevidíme. Musí se jim proto dát vědět, že je nevidíme, aby si nemysleli, že jsme lhotejní, a proto netrpěliví. Kvůli tomu jsem Charito psal ty nápisy, které jí pomohou snáz pochopit její současný stav, že je po smrti.“

Ten muž s šedivou hlavou mě ale považoval za přehnaně živého. Začal sledovat, kdy odcházím a kdy se vracím, začal si zapisovat dámské návštěvy, prohlížet mi knihy a korespondenci. Vracíval jsem se náhle domů a nalézal jsem okultistu, jak zkoumá můj mizerný nábytek a přebírá můj chudý majetek.

Musel jsem si uprostřed zimy, zakopáváje a kymácejí se po nepřátelských ulicích, hledat nový příbytek pro svou ohroženou nezávislost. Našel jsem ho několik metrů odsud v jedné prádelně. Na první pohled bylo jasné, že majitelka nemá se záhrobím nic společného. Za zmrzlým dvorem s nádržemi stojaté vody, kterou vodní mech pokryl tlustým zeleným kobercem, se táhly opuštěné a zanedbané zahrady. Vzadu byla místnost s vysokým stropem a s okny zdvihajícími se nad architráv vysokých dveří, což v mých očích zvětšovalo vzdálenost mezi zemí a střechem. V tom domě a v tom pokoji jsem se usadil.

My, studentští básníci, jsme vedli extravagantní život. Chránili jsme své provinční zvyky tím, že jsem pracoval doma, psal mnoho básní denně a pil bezpočet šálků čaje, který jsem si sám vařil. Avšak za zdmi mého příbytku a mimo mou ulici měl bouřlivý život

spisovatelů té doby své zvláštní kouzlo. Nescházeli se v kavárnách, ale v pivnicích a v hospodách. Hovory a recitace veršů se táhly až do rána. Moje studia tím trpěla.

Železniční správa vybavila mého otce pro jeho práci v nečasu šedým těžkým pláštěm, který nikdy nenosil. Já jsem ho věnoval poezii. Tři nebo čtyři další básníci začali nosit podobný plášť jako já. Tenhle oděv popouzel spořádané lidi i některé ne tolik spořádané. Byla to doba tanga, které do Chile dorazilo nejen se svými taktý, ráznými kroky, harmonikami a rytmem, ale také s průvodem rváčů a apačů, kteří pronikli do nočního života a prostředí, kde jsme se scházeli. Tihle lidé potulného života, zabijáci, tanečníci a pasáci vyvolávali rvačky a útočili na naše pláště i existence. My básníci jsme se bili neohroženě.

Tehdy jsem si nečekaně dobyl přátelství nezapomenutelné vdovy s modrýma očima, které se chvílemi něžně zamžily vzpomínkou na nedávno zesnulého manžela. Byl jím mladý prozaik pověstný svou krásou. Tvořili spolu nezapomenutelný pár: ona se svými vlasy barvy obilí, dokonalým tělem a ultramarínovými očima a on se svou dlouhou a atletickou postavou. Ten prozaik zemřel na tuberkulózu, již se tehdy říkalo tryšková. Později mě napadlo, že jeho blondatá společnost a družka sehrála svou úlohu tryškové Venuše a že předpenicilínová doba plus ohnivá blondýnka odvedly z tohoto světa monumentálního manžela během několika málo měsíců.

Ta krásná vdovička se do té doby přede mnou nesvlékla ze svých tmavých šatů, černých a fialových hedvábů, v nichž se podobala bělostnému ovoci ve smuteční slupce. Tahle slupka jednou večer v mém pokoji za prádelnou spadla a pak jsem mohl pohladit celý ten sněhobílý žhavý plod. Když jsem hořel nejvíce, zpozoroval jsem pootevřenými očima, jak ona zavírá víčka a vzdychá:

„Ach Roberto! Roberto!“

(Připadalo mi to jako liturgický akt. Vestálka vyzývající zmizelého boha, dříve než se odevzdá novému ritu.)

Přesto ale, vzhledem k mému bezmocnému mládí, mi ta vdovička připadala nemírná. Její vyzývání bylo stále naléhavější a její planoucí srdce mě pomalu, ale jistě vedlo k předčasnému zničení. Láska v takových dávkách se neslučuje s podvýživou. A moje podvýživenost byla den ze dne dramatičtější.

Pablo NERUDA: Vyznávám se, že jsem žil, úryvek, ilustrační foto: Filip HAVLÍK

Jaromír obvyklý i objevný v Belkově tůni

MILAN BLAHYNKA

Snad každému sečtějšímu čtenáři se při slovech Vítře jménem Jaromír vybaví Skácelova báseň toho názvu, verše o Jaromíru Tomečkovi. Nejednomu ctiteli přírody vytane však na mysli ještě jeden Jaromír, ostatně podobně upsaný přírodě a navíc Tomečkův mladší přítel a důvěrník **Jaromír Šlosar**.

Zatím jeho poslední knihou se zdánlivě jenom zeměpisným názvem **ČERTOVY KAMENY** (fotografie autora; vydal Bronislav Ondraszek, Nakladatelství Beskydy, Vendryně 2025, 184 s.) vane čerstvý vítr jako knihami Tomečkovými. Je zároveň obvyklá i objevná. Obvyklá: je stejně oddaná ohrožené přírodě jako téměř vše, co Šlosar napsal, píše a napíše. Je objevná: až do této knihy jsem nevěděl o tom třetím, co vše v ní podle podtitulu Skály, skaliska a sutě v Beskydech je. Na Skály ukazují už jména, skaliska nepřehlédne ani takový

nimi rozdělávali oheň.“ Taková věta autorovým kapitolám propůjčuje ničím nenahraditelné znamení, že jde o dílo vytěžené z mnohaleté, hřejivé zcela osobní zkušenosti. Kapitoly téhle knihy jsou zkrátka Šlosarovy textové čertovy kameny.

Šlosar se může zdát zcela pohlcen horami, lesy, kameny, sutěmi a potoky, studánkami a tůněmi. Ale třeba už v prvním odstavci kapitoly Belko čeká na čtenáře překvapení. Poté, co se dozví, že Belko je místní část Hrádku a zároveň skála nad řekou Olzou a že přírodní bazén na řece nabízí pohodu i pohoštění, Šlosar

na polské řeky Olza přes její německý pravopis Olsa; „stačila jedna chyba či nepozornost kartografa v mapě Těšínska z první čtvrtiny 18. století, kdy místo Olsa napsal Olse, kdosi přidal háček nad s, a byla to Olše. Jestli se tak stalo hned před třemi sty lety, se nejspíš nedozvíme. V českém prostředí se však už na konci 19. století o řece mluví jako o Olši.

Naši kartografové u Olše zůstali, třebaže název má málo společného s Olzou.“

K čemu tak důkladný výklad – a to, nezáleží na tom, zda převzatý, anebo originální –, proč se v knize píše o Olze, a ne o Olši? No ano, je to malá lekce, jak je třeba a jaká je radost přemýšlet. Na konci téže kapitoly se praví, že skála zdědila své jméno „po bájném rytíři Belkovi“, který byl chamtivý a z rytíře se stal lapkou a později „také zajatcem svých nočních můr. Můry jsou převít a na trhu žádná antidepressiva. A tak se jednou i s koněm vrhnul ze skály do rozbourené Olzy.“

Toto mravní naučení, které by ve starší literatuře samozřejmě bylo beze slov jako „prevít“ „a na trhu žádná antidepressiva“, zachraňují právě ta dnešní slova od dnešní směšné nepřijatelnosti.

Řečeno jinak: Jaromír, svěží vítr Jaromír, je mentor, jehož umění humoru ho zbavuje podezření, že snad mentoruje. Přesně naopak, takovou knihu je potěšení číst a také vyčíst půvab sutí na autorových fotografiích.

cizinec v přírodě, jakým pohříchu jsem, ale o většině sutí a o jejich množství a významu jsem neměl ani šajna, zkrátka neviděl jsem je.

Čertovy kameny, kolem nichž jsem kdysi kupodivu šel, nejsou podle Šlosara v mapách, ty je znají pod názvem Psi skála.

To se Šlosarovi nelíbí. Podezírám tvůrce internetových map, že si názvy vymýšlejí, místo aby dali na pojmenování, podle nichž je znají, kdo jsou v přírodě doma. „Trampí, kteří pod převísem bivakovali, celá desíletí skály nazývaly Čertovými kameny.“ A hned dodává: „I my jsme pod

vypálí pointu: „Rozmarné léto na hrádecký způsob.“

A to jsme u literatury nejenom zvané krásná, ale přímo nejkrásnější, u Vančurova Rozmarného léta. Takových nenápadných odkazů na literaturu a poezii neméně úchvatnou jako doposud nezničená příroda je v knize nemálo. Dala by se vypsát soutěž, kdo jich najde nejvíc.

A kapitola Belko pokračuje. Někdo si může pomyslet, píše Šlosar, že se jen přepsal, když řeku nazývá Olzou, a ne Olši, a následuje exkurze do začátku 18. století, kdy se Olše stala z odedáv-

Na záběru autora knihy Jaromíra Šlosara je zátoka Belko na řece Olze v obci Hrádek, vesnici mezi Třincem a Jablunkovem, a skála nad řekou.

PROCIDA

Břehy malého ostrova Procida omývají vody Tyrhénského moře. Spolu se známějšími ostrovy Ischia a Capri tvoří Flegrejské souostroví. Ostrov je pozůstatkem dávného sopečného kráteru, proto jsou jeho vyvěřelé kameny černé. Spojuje všechny středomořské kultury. V roce 2022 Procida vyhrála klání o italské město kultury. Nejznámějším umělcem ostrova je malíř Lugi Nappa (na snímku).

Text a foto: Ivo HAVLÍK

Literatura • Umění • Kultura

Vyšlo 23. července 2026
luk@futura.cz

Týdeník Unie českých spisovatelů, z. s., 12. ročník (Kmen 39. ročník). Vychází jako příloha týdeníku NAŠE PRAVDA. Zakladatel Karel Sýs. Vedoucí redaktor Ivo Havlík. Redakční rada: Ivana Blahutová, Michal Černík, Michael Doubek, Pavol Janík, Alexej Mikulášek, Michal Polický, Radovan Rybák. Grafická úprava Studio FUTURA. Nevyžádané příspěvky se nevracejí. Kontaktní adresa: Politických vězňů 9, 110 00 Praha 1.